

OUDE TEEKENINGEN BIJ DE FIRMA D. A. HOOGENDIJK EN CO.

Teekeningen, van oude meesters, zijn bijna altijd aantrekkelijk en belangrijk door de nauwgezette waarneming, wanneer het vóórstudies van schilderijen zijn, of door de rappe en rake wijze waarop een compositie in weinige krassen in elkaar gezet is.

Laten wij in het eerste geval eens denken aan de minutieuze plantenteekeningen, (het akoleitje of de grassprietjes) van een Dürer, in het laatste aan de talrijke compositie-krabbels van een Rembrandt. Een zeldzaam genoegen is het, om door dit studiewerk, dat éigenlijk nooit voor publicatie bestemd was, den aard en het karakter van den meester te leeren kennen. Het gunt ons 'n blik in zijn werkplaats; wij zien hem een figuurstudie maken naar het levend model, voor een compositie die hij zich gedacht heeft, of wel de rietpen in de galnoteninkt, of in de sepia doopen, en haastig en schetsmatig op een velletje papier een groepeerings van figuren, een verdeeling van licht en donker opzetten, als om even vast te leggen wat hem in den geest bezig houdt.

Zoo, denken wij ons Rembrandt, zoo, denken wij ons Nicolaes Maes, van wien de firma D. A. Hoogendijk en Co. op hare teekeningen-tentoonstelling in den Octobermaand, een aardige krabbel exposeerde.

Het was een compositie voor „De Engel bij Maria”, de figuren waren slechts zeer sumier aangeduid, maar toch was de actie in die weinige halen goed, was de wit-en-zwart-indeeling voldoende aangeduid om ons een denkbeeld te kunnen geven hoe het schilderij worden zou. Het was een van die teekeningetjes van Maes die zeer merkbaar den invloed van Rembrandt doen gevoelen.

De tentoonstelling, die meest zeventiend' en achtiend'eeuwsche teekeningen bevat, is ingedeeld naar den landaard der kunstenaars, in Fransche School, Hollandsche en Vlaamsche-, en Italiaansche School, en bij eenig beschouwen zien wij zeer duidelijk, dat ieder land zijn eigen karakter, ook in deze teekeningen, gelegd heeft. Natuurlijk is dit niet bij ieder kunstenaar even typeerend; maar een sierlijk elegant liggend naakt, in een enkele lijn neergeschreven, zooals François Boucher dit kan, doet geen Hollander of Vlaming of Italiaan.

Even Fransch is de lezende jongen aan tafel door Louis Leopold Boilly, waar een zekere vlotte luchtige zwier in zit, en chic zoo men wil, die aan andere nationaliteiten vreemd is. Ook in Martin Drolling's naakt-teekening en liggende vrouwefiguur treffen wij een zelfde charme van lijn en kleur. Een paar teekeningen uit de negentiende eeuw, dragen een meer persoonlijk cachet; het zijn een zwart-krijt schets van Millet, een maaierende boer, een goede

figuurstudie van Eugène Delacroix, en een rappe penteekening, een jager met een koppel honden, door Alexander Gabriel Déca m p s.

Een geheel ander type treffen wij dadelijk bij de Nederlandsche en Vlaamsche School aan, in het zelfportret van Cornelis Pz. Bega. Het is een curieus, uiterst precies geteekend portretje, waarin wij door den scheven stand van den neus, door den blik van de oogen zeer merkbaar zien dat het een spiegelportret is.

Diezelfde accuratesse, die ons aan Dürer en later weer aan Allebé doet denken, zien wij in een simpel distelplantje van den, om zijn bloemen stillevens zoo bekenden, achtiend'eeuwschen schilder Gerard van Spaendonck, en eveneens in de zeer zaakrijke boomstudies door Roelant Savery.

Voor de Nederlanders der zeventiend' en achtiende eeuw was „het landschap” op zichzelf, of als aanleiding tot een compositie, een geliefkoosd onderwerp. Zoo zien wij hier o.a. verschillende typen ervan vertegenwoordigd in het werk van Jan Dzn. Both, Gillis van Coninxloo, Joris van der Hagen, Pieter Jan van Liender en Johannes van der Meer van Haarlem; terwijl een viertal aardige vlotte marines van Willem van de Velde de Jonge ons een andere kenmerkende zijde van de zeventiend'eeuwsche Hollandsche kunst toonen.

De Italiaansche school is op deze expositie vertegenwoordigd door figuurstudies, meest in het, in de zestiende eeuw zoo geliefde, roodkrijt, als die van Jacopo da Pontormo, G. F. Barbieri, genaamd il Quercino, Tommaso Gherardini en in stevige forsche penteeeningen.

Van deze laatsten zouden wij dan willen noemen: een landschap met huizengroepen en figuren uit de school van Bologna en vooral de aandacht willen vestigen op een landschap met heuvelachtig terrein en figuren, een buitenstudie door Annibale Carracci.

Door de nauwgezette wijze van teekenen vielen de studies van Piet Meiners, waarvan de firma Hoogendijk er enkele bezat, volstrekt niet uit den toon.

Zijn studie van een „man bij den haard,” zijn goed bestudeerde en geteekende „naakte rug” en vooral zijn „boomen in de Harskamp” toonen welk een degelijk, ernstig werker hij was, en welk een verwantschap er eigenlijk tusschen zijn werk en dat van zijn zeventiend'eeuwsche landgenooten bestond. Vandaar dan ook dat het in deze kleine maar wel interessante tentoonstelling van oude kunst geen kwaad figuur maakte.

R. W. P. Jr.